

Kutluğ Ataman: Sanatçılar mahalle baskısına karşı dik durmalı

İSA TATLİCAN

ABONE OL

Google News

Gezi provokasyonuna karşı durduğu için sol mahalledeki linç çetelerinin baskısına maruz kalan **Kutluğ Ataman**: Kendini iktidar sanan bu kesimler toplum içinde işlevleri olmadığını anladı. Linç kampanyalarını yürüten parti zaten battı batacak

'SANATÇILAR MAHALLE BASKISINA KARŞI DİK DURMALI'

Gezi provokasyonunda kültürel iktidarın linç kampanyasına maruz kalan Yönetmen ve senarist **Kutluğ Ataman**, ülkenin geleceği hakkında umutlu konuştuğu, ülkenin değerlerine saygı gösterdiği ve ülkeyi yöneten insanlara moral desteği verdiği için sol mahallenin linçine uğrayan sanatçılara önemli tavsiyelerde bulundu: "**Çok kafanıza takmayın, dik durun, yakında bu süreçte sizi linç etmemiş gerçek dostlarınızı göreceğiniz için şimdiden şükredin. Kısacası, linç uğrayan tüm sanatçılara söyleyeceğim şudur: Ayşe Teyze'ye güvenin. Herşeyin doğrusunu o biliyor ve görüyor.**"

DOĞU'YA GİTTİKÇE TÜRKİYE GELİŞİYOR

-İstanbul'dan uzaklaştınız. Anadolu'dan İstanbul nasıl gözüküyor? Neler yapıyorsunuz?

Eskiden Anadolu [İstanbul](#)'dan çok uzaktı. Ben çocukken 2 gece 3 gün trenle giderdik. Sonra otobüs çıktı ve seyahat 16 saate indi. Şimdi İstanbul sadece 2 saat batımızda. Eskiden olduğu kadar uzak olmamakla beraber ben sormuş olduğunuz

sorunun değişeceği bir [Türkiye](#)'yi hala hayal ediyorum. Yani İstanbul'la başka şehirlerimizin arasında herhangi bir fark olmadığı bir düzeni arzu ediyorum. Anadolu'da yaşayan halkın emeği ile büyük şehirler şimdiye kadar ayakta kaldı ve ilerledi. Gittikçe doğuya doğru bir gelişme kendini çok ciddi bir şekilde gösteriyor. [FETÖ](#) rezaleti öncesi Anadolu Kaplanları fikri beni çok heyecanlandırıyordu.

FETÖ'DEN SONRA TOPARLANMA SÜRECİNE GİRDİK

-FETÖ rezaleti ile ne değişti?

Biliyorsunuz FETÖ'yle beraber diğer şehirlerin burjuvazilerinde bir geriye düşüş yaşanmış olsa da şimdi yeniden bir toparlanma sürecine girdik ve şükürler olsun ki bu bela Türkiye'nin başından tam manasıyla olmamakla beraber önemli ölçüde bertaraf edildi. Bir başka sorun da terör nedeniyle özellikle doğu bölgeleri gelişemiyor ve büyük şehirlerdeki serbestleşme buralarda yaşanamıyordu.

TERÖR KONUSUNDA CİDDİ İŞLER BAŞARILDI

-Son dönemde Doğu'da neler değişti?

FETÖ'nün bertaraf edilmesiyle birlikte terör konusunda da ciddi işlerin başarıldığı hissediliyor. Ancak tam bir düzelmeden söz etmek henüz mümkün değil. Önümüzdeki dönemin belki de en zorlu işi büyük şehirlerdeki dinamizmin doğuya aşılması ve burada tepeden inme şeklinde değil ama 'yeşertilmesi' olacak. Bunun en önemli lokomotifini doğuda devlet olarak görüyoruz. Ben devletin böyle bir rolü olduğunu düşünmüyorum. Burada en önemli lokomotif girişimci ruhlu iş adamları olacak. Devlet regüle edici ve kolaylaştırıcı olmalı.

28 ŞUBAT SÜRECİNDE YAŞADIKLARIMI SİNEMAYA AKTARIYORUM

-Erzincan'a gittiniz ama aktif olarak sinemanın, belgeselin, yapımcılığın içerisindeyiz.

Önümüzdeki günlerde adınızı hangi yapımlarda göreceğiz?

28 Şubat döneminde kendi yaşadıklarımı anlatan Hilal, Feza ve Diğer Gezegenler adlı uzun metrajlı bir film çektim ama henüz bitirmedim. Ne İsa'ya ne Musa'ya yaranamayan, utanılacak boyutlara gelmiş kutuplaşma kültürümüzün derinliklerine bakmaya çalışan bir proje oldu. Kimseye yaranamadığımız için her kesimden arkadaşla, oyuncusundan ekibine kimseden destek almadan cep telefonuyla çektik. Çok zorlu bir süreçti hepimiz için ama samimi ve heyecanlı bir film oldu. Ben ve ortağım Sercan Tevs şimdi onların bana verdiği bu desteğin hakkını vermek için çalışıyoruz. Bunun yanında Vahşi Yeni Dünya adlı bir belgeseli de hazırlıyoruz. Neoliberal dünya tasvirinden Trump ve

Avrupa İrkçılığı'na nasıl geldik buna bakan bir makale-film.

12 EYLÜL'DE ÜLKÜCÜNÜN DE SOSYALİSTİN DE HAYATINI KARARTTILAR

-28 Şubat'a gelmeden önce sizin Türkiye'deki yaşadığınız baskı 12 Eylül 1980'e kadar uzanıyor?

Bu süreçten biraz bahseder misiniz?

Ben o dönemde sanatçı değil öğrenciydim. 12 Eylül'de faşistler emperyalist güdümlü bir darbe yaptı ve ülkücüsünden sosyalistine herkesin hayatını kararttılar. Tabii ki darbe öncesi dönem de çok karışıktı ancak çözüm faşizm ve darbe değildi. Çivi çiviyi söker mantığı olsa olsa emperyalist akıl olabilirdi ve yerli işbirlikçi oligarşi ve dışa bağımlı devlet marifetiyle Türkiye'ye büyük haksızlık yapıldı. Eğer ülke 12 Eylül'den önce, ilk kurucu meclisin ruhuna yapılan darbeden itibaren geçmişe cesaretle bakabilseydi belki bugün [15 Temmuz](#) bile olmayabilirdi.

BU ÜLKE İÇİN UMUDUMU KORUYORUM

-Gezi'den 15 Temmuz'a kadar geçirdiğimiz bu zorlu süreçte sizi hep umutlu gördüm.

Neyse, inşallah bundan böyle değişecek. Ben ümitliyim ve tüm inişlere ve çıkışlara rağmen inancımı koruyorum. Sonuçta hepimiz aynı gemideyiz ve hep beraber inip hep beraber çıkıyoruz. Ayrıca bu sadece bizim ülkemize has bir şey değil. Her ülke tarihi inişli ve çıkışlı. Sakin olalım ve yolumuza devam edelim.

SANATÇI MUHALİF OLMALIDIR DAYATMASINA KARŞIYIM

-Siyasi rüzgar tersine eserken 28 Şubat'ta da başörtülü öğrencileri desteklediniz.

Motivasyonunuz neydi?

Şöyle bir ezber var: Sanatçı muhalif olmalıdır. Şimdi bu ezbere karşı benim duruşum şu şekilde: Birincisi ben reçetelerle hareket eden bir insan değilim. Al kardeşim reçeteni ve hayatta ne olmak istiyorsan ol. Ama bana reçete filan vermeye kalkma. Benim hayattaki duruşum her durumda kayıtsız şartsız muhalif olmak filan değildir. Al sen o ezberini ve onunla ne yapacaksan yap ama sakın bana karışma. Benim kendi vicdanım, kendi inancım, kendi duruşum var. Nokta.

28 ŞUBAT'TA BAŞÖRTÜLÜNÜN YANINDA DURDUM

-Sizin duruşunuz nedir?

Nedir benim kaidelerim? İkiyüzlü olma. Dürüst ol. Eğri gördüğüne eğri deme cesaretin olsun. Doğru düşündüğüne doğru deme cesaretin olsun. Eğer sanatçı olmanın bir gereği varsa o da dürüst olmaktır. Ayrıca bunun için sanatçı falan olman da gerekmiyor. İnsan olman yeterli. 28 Şubat'da başörtülüsüne olsun başka kime olursa olsun, yanlış gördüğüm her yanlışını ben korkmadım, söyledim. Galatasaray Lisesi'nde uzun saçlarını kesmemekte direnen, renkli pantolon giyiyor diye içine demir çubuk geçirilmiş hortumla dövülmüş ama hala o pantolonu giymiş bir çocuktum en nihayetinde. Başörtüsü veya dini inancı yüzünden geleceği yakılan insanlarla kendi deneyimim arasında bir fark yoktu ki zaten. Dün bana yapılanı bugün başkalarına yapıyorlardı... Ne yapacaklardı hapse mi atacaklardı beni? Atsınlar... Ben buradayım.

15 TEMMUZ DARBE DEĞİL TERÖR GİRİŞİMİYDİ

-Darbeler hakkındaki fikrinizi biliyoruz. 15 Temmuz darbe girişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Her kötülükte bir iyilik vardır. Bu yüzden esas olan başımıza gelen iyiliklerden fazla başımıza gelen

kötülükler için şükredebilmek. 15 Temmuz geçmiştaki diğer darbelerden ayıran en önemli fark, darbenin içeriden değil dışarıdan geliyor olduğu halk tarafından süratle algılandı ve bu sayede düşman bertaraf edilebildi. İtiraf edeyim benim de ilk tepkim geçmiş deneyimlerimden dolayı orduya karşı bir refleksti çünkü darbe denilince ilk akla gelen bizim ülkemizde ordudur. Ama çok çabuk bir şekilde bunun orduya da karşı ve orduya rağmen yapılmış bir terör girişimi olduğu anlatılabildi.

15 TEMMUZ BAŞARILI OLSAYDI BELKİ TÜRKİYE OLMAYACAKTI

-FETÖ 15 Temmuz'da başarılı olsa ne olurdu?

15 Temmuz'u atlatmasaydık bugün belki burada olamayacaktık ve Türkiye derin ve ümitsiz bir karanlığa gömülmüş olacaktı, belki de artık Türkiye olmayacaktı. Ama atlattık ve şimdi güçlenerek çıktık. İşte bu yüzden şükürler olsun. Herkese geçmiş olsun. Bugün hükümete muhalif olsun veya olmasın her kesim artık FETÖ kelimesini açıkça ve rahatça kullanır oldu. Tam manasıyla bir temizlik olabildi mi, kesinlikle hayır. Haksız yere bir sürü insan mağdur oldu mu, kesinlikle evet. Ama ortada yaşamını yitirmiş 250 kişi varken ben en azından kendi yaşadığım mağduriyetleri çok dillendirmek istemem.

HAYATIMIN 30 YILINI AVRUPA VE ABD'DE GEÇİRDİM

-15 Temmuz darbe girişiminden sonra ABD ve AB'nin Türkiye'ye tavrı bir anda değişti. Batı'nın bu tavır değişikliğinin ardındaki motivasyon hakkında neler söylemek istersiniz?

Batı sözünün kendisi zaten bunu açıklamıyor mu? Neye göre 'batı' mesela? Batı ve batılı, ister sağcı, ister solcu, isterse liberal olsun farketmiyor, genel olarak hepsinin kültürel formatlanmasında mutlaka ve mutlaka bir üstün 'batılı' kimliği ve bir de 'ötekiler' algısı yerleşmiş. Bu bilinçli olarak en 'entelektüeli' tarafından sorgulanmıyor hatta elverişli bir avantaj pozisyonu olarak ihtiyaç duyulduğu an cepten çıkartılıyor. Hayatının otuz yılını Avrupa ve Amerika'da yaşamış birisi olarak ben bu formatlanmayı bazen kendimde bile hissettiğim olmuştur.

-Biraz açar mısınız?

Bu birincisiydi. Şimdi bunun karşısında uzun yıllar kendisini batının bir parçası olarak hayal etmiş ama bunu bir türlü becerememiş, istenmemiş, reddedilmiş ve kendisini bir türlü bulamamış ve buna bağlı olarak kendisini yaratamamış bir Türkiyeli '[aydın](#)' kimliğini koyun. Güdüklüğü nedeniyle ağır bir aşağılık kompleksiyle bezenmiş ve bu kompleks ne kadar derinse o kadar kendi toplumunu aşağılamış, 'yüceltirken' bile hakir görmüş lokal ama 'hakim' bir zümre. Bu da ikincisi. İşte bu ikisinin ilişkisi sizce nasıl olabilirdi ki zaten?

AYDIN ZÜMRE SORGUSUZ SUALSİZ BATI'YA TESLİM OLMUŞ

-Kim bu aydın zümre?

O zaman açalım biraz. Korkarım uzun yıllar ülkeye hakim olan 'aydınlık' işte bu zifiri karanlık olmuş. Tabii ki bu bir genelleme. İstisnalar mutlaka olmuş ama o istisnaların bazıları pek de 'aydın' sayılmamış, hatta Nobel ödülü alanını bile liç etmeye kalkmışlar... Bu zümrenin batıyla ilişkisi uzun süre sorgusuz sualsiz teslimiyet olmuş. 'Batıdan ne gelirse gelsin doğrudur' diye sorgusuz sualsiz bir anlayış belki yeryüzünde sadece bu ülkede var. Batıdan ne gelirse gelsin yanlıştır diyen zihniyetten bir farkları var mı? Bence yok. Bu çok ağır kompleks, ülkedeki darbeler ve türlü baskılar marifetiyle zamanla bir 'şikayet endüstrisine' de dönüştü. Şikayet etmek sanattan sayıldı. Başka herhangi bir konuya değinen herkes 'sanat için sanat' yapıyordu. Tu kakaydı.

-Batı'ya şikayet edilirken hep tek tarafın mağduriyetinin anlatılması da sorunlu değil mi sizce?

Türkiye'nin şikayet edilecek yanları hiç mi yok? Tabi ki var. Ama mağduriyetler söz konusu olduğunda her zaman sadece bir tek 'taraf'ın mağduriyetini anlatmak, sadece bir tek tarafın gerçeğini anlatmak gerekiyordu. Sorgulamak, tartışmak, her kesime eşit durmak gibi batılı liberal değerler nedense sadece batıda iyiydi ama bizim ülkemizde hep bir tarafa karşı kör ve sağır kalındı... Batıyı eleştiren her söyleme tartışmasız muhalefet etmek aydınının ve sanatçının 'görevi' olarak reçetelendirildi.

BATI'NIN TÜRKİYE'YE KARŞI TAVRI DEĞİŞMEDİ, HEP ÖYLEYDİ!

-Bu oyunu bozan da hemen yaftalandı... Evet, bu oyunu oynamayan herkese de önce 'liboş' sonra 'devletçi', 'milliyetçi', 'yandaş' denildi. Öyle ki yakın zamanlarda yurtdışı fonları bana bile açık ve net şekilde 'destek vermek istiyoruz ama Türkiye'deki rejime karşı film yapın' der oldular. Açık, net, ve hiç çekinmeden bu açıklıkla bunu bana ısmarladılar. Yani esasen şunu söylüyorlar: Ya bizim yandaşımız olursun ya da sana ortak yapım yok! Biz de tabi eyvallah dedik ve filmimizi cep telefonuyla çektik ama muhtaç olmadık. Tabi madalyonun öbür yüzü de var. O da sağcısı, solcusu, devleti kim olursa olsun biz sanatçıları bunlara muhtaç edenlerin ayıbıdır. İnşallah hangi görüşten olursa olsun muhalifi, eğrisi, doğrusu her sanatçıya saygı ve destek veren bir toplum oluruz ve bu kısır döngü sona erer. Kısacası Batı'nın tavrı 15 Temmuz'da değişmedi, belki sadece daha açık konuşur oldular.

GEZİ'DEN SONRA HAKKIMDA İFTİRA VE ÇARPITMA KAMPANYASI BAŞLADI

-Türkiye'de birçok kez birbirinden bağımsız konularda yaftalandınız? Bu açıdan bakıldığında mahalle baskısının ilk mağdurlarından birisiniz. Bu baskılar sizi nasıl etkiledi?

İlk linç olayı başladığında aslında pek bir şey anlamadım. Çalışmayı çok seviyorum ve başımı kaşıyacak vaktim olmuyor bazen. Öyle bir dönemdi. Tabi Gezi sırasında 'sanat eseri satamadığı için hücum etti' filan diyerek bir takım kiralık kalem aynı ağızdan iftira ve çarpıtma kampanyası yaptı. Marifetlerini anlattığım kurum 'dava edeceğiz' filan dedi ama tabi ki edemediler çünkü geçmişte göndermiş oldukları 'reçeteler'in e-mailleri mevcut. Çamur atıp kaçtılar ama sonra kendileri battı. O dönemde benim çok haberim olmayan ve açıkçası beni şaşırtan profesyonel kıskançlıklar da birden bire yüzeye çıktı. Bir baktım herkes hakkımda dilekçeler, imza kampanyaları filan düzenliyor. Ne yalan söyleyeyim beni bu kadar önemsediklerini bilmiyordum.

İNANDIĞIMI AÇIKÇA SÖYLERİM BENİ KORKUTAMAZLAR

-Mahallenin bu linç kampanyası karşısında ne yaptınız?

Ama ne yapabilirsiniz? Kendinize karşı bir göreviniz var bu da herşeyden önce kendinize olan saygı. Ben doğru bildiğimi açıkça ifade ederim ve kimse beni korkutamaz. Dövmeye kalktılar olmadı. Bakanlıklardan milyonlar almış 'muhalif' sanatçılar bana 'yandaş' dediler baktılar o da tutmadı. Ama bakın işte bugün ben hala buradayım, eskisinden daha fazla Batı'da da Doğu'da da çalışıyorum ve bu kişiler bugün ya saklanıyorlar, ya 'o ben değildim buydu' diye birbirlerini şikayet ediyorlar ya da utanıyorlar. Üzerime bir [sel](#) geldi. O an ne olduğunu anlayamadım. Ama bu o kadar hayırlı bir selmiş ki hayatımdan işe yaramaz, samimiyetsiz bir sürü yükü alıp götürdü ve sel gittiğinde ben kendimi yanımda sapasağlam duran gerçek dostlarla buluverdim. Evet biraz ıslandım ama ne yapayım sel öyle bir şey. Sizi öldüremeyen her şey sizi güçlü kılar. Ayrıca öldürse ne olacaktı? Zamanım gelmiş deyip şükürler olsun deyip gidirsiniz...

-O MAHALLE BASKISI YAPANLARIN İKTİDAR OLDUĞUNU DÜŞÜNEBİLİYOR MUSUNUZ?

-Son dönemde sizin uğradığınız mahalle baskısından başkaları da nasibini alıyor. Onlara bir

tavsiyeniz var mı?

Şimdi benim çok sevdiğim bir laf var: Sıcağa dayanamayan mutfağa girmesin. Ülkemiz çok radikal değişimlerden geçiyor. Böyle bir ülkenin sanatçısıysanız, er veya geç kafanızda bir tencere, bir tava patlayacaktır. Tabi ki mahalle baskısı, dışlama, linç, bunların hepsi faşizan alışkanlıklar. Hatta alışkanlığın ötesinde hastalık. Bu insanların bir gün gelip de iktidar olduklarının düşünebiliyor musunuz? Muhalefetteyken böyle olanların siz gelin bir de iktidarlarını hayal edin.

DARALAN İKTİDAR ALANLARINDA BİR KORKU CUMHURİYETİ KURDULAR

-Neden bu kadar saldırganlaştılar?

Bu faşistler her geçen gün daralan iktidar alanlarında bir korku cumhuriyeti kurmuşlar. Alanları darlaştıkça hem 'öteki'ye karşı daha da saldırganlaşıyorlar hem de artık kendi aralarında birbirlerine dünyayı dar ediyorlar. Ben biraz daha anlayışlı olup sakin kalmayı tercih ediyorum çünkü kendi öfkemden kendim de tırsan bir insan olduğum için istifimi bozmamayı öğrendim. Toplumbilim açısından bakmak lazım diyorum geçiyorum. Kendisini iktidar sanan bir kesimin altından bir taban kaydı ve gitti. Kendi öz-algılarının doğru olmadığını anlamaya, toplum içinde işlevlerinin olmadığını görmeye başladılar. Üstelik artık Batı da bu ata oynamıyor. 'Gidiyorum bu ülkeden' diye tehditler savuruyorsunuz kimse oralı olmuyor, gitmek istediğiniz Avrupa ülkesi artık vize bile vermiyor. Linç kampanyalarını organize eden siyasi parti zaten kendisi battı batacak.

LİNÇE UĞRAYAN SANATÇILAR AYŞE TEYZE'YE GÜVENSİN

-Böyle bir linçe maruz kalan ilk olarak ne yapmalı sizce?

Linçzedelere tavsiyem çok kafanıza takmayın, dik durun, yakında bu süreçte sizi linç etmemiş gerçek dostlarınızı göreceğiniz için şimdiden şükredin. Kısacası, linçe uğrayan tüm sanatçılara söyleyeceğim şudur: [Ayşe Teyze](#)'ye güvenin. Herşeyin doğrusunu o biliyor ve görüyor.

İSA TATLİCAN / SABAH GAZETESİ

SABAH